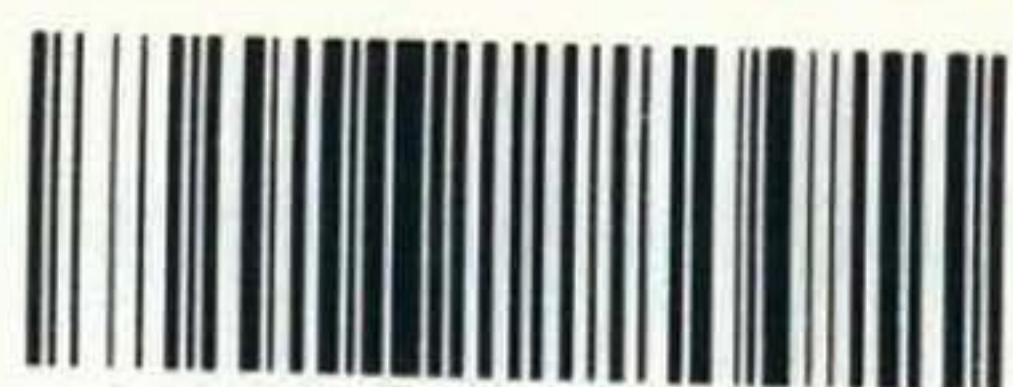

T

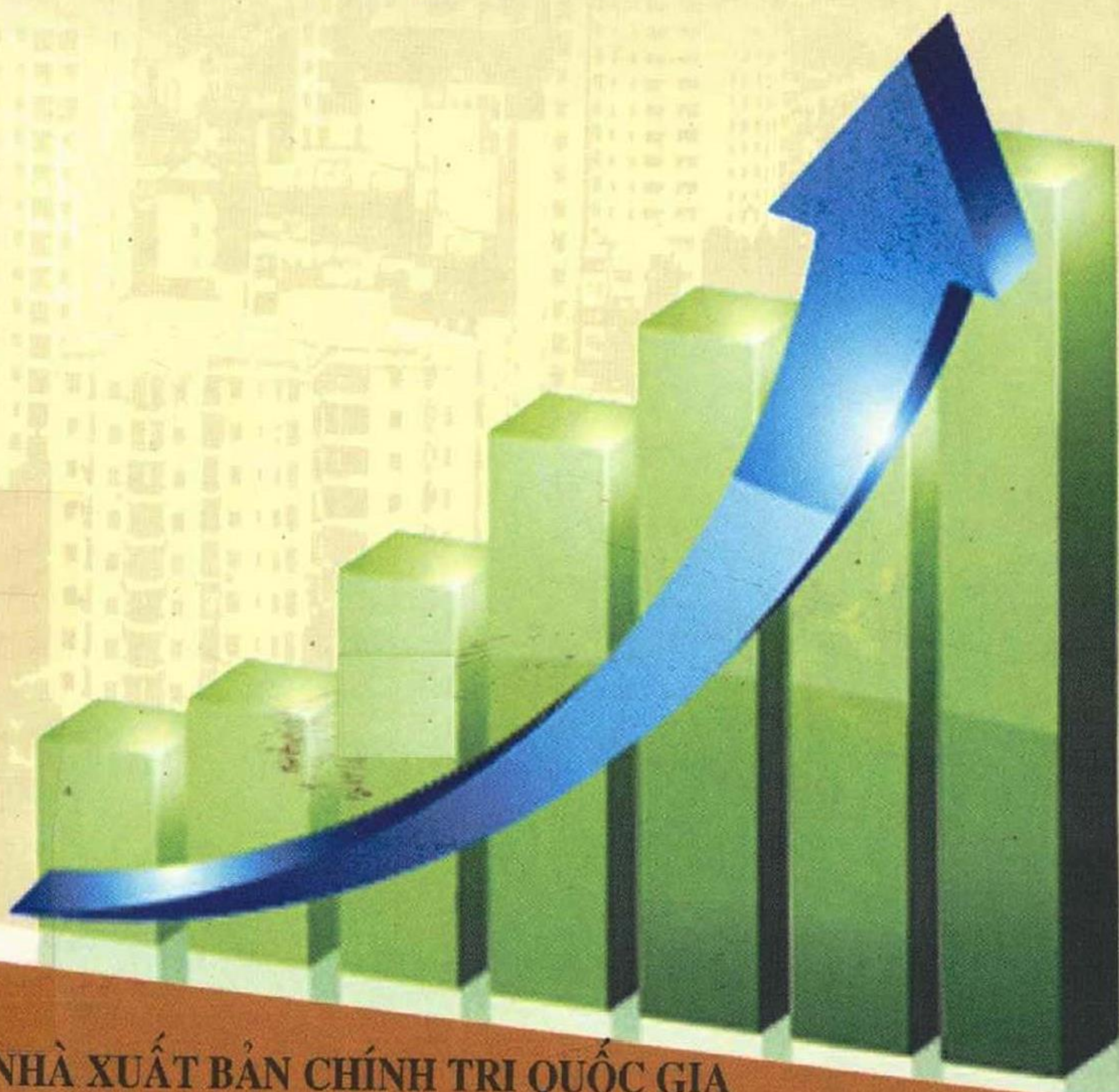
CK.0000065283

(Chủ biên)

GIẢI QUYẾT QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ TRONG QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HÓA Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

GUYÊN
C LIÊU

7

ST

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA

**GIẢI QUYẾT
QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ
TRONG QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HÓA
Ở NƯỚC TA HIỆN NAY**

TS. ĐỖ HUY HÀ (Chủ biên)

**GIẢI QUYẾT
QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ
TRONG QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HÓA
Ở NƯỚC TA HIỆN NAY**

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT
HÀ NỘI - 2013**

TẬP THỂ TÁC GIẢ

TS. ĐỖ HUY HÀ (Chủ biên)
ThS. NGUYỄN THANH HẢI
TS. CHỦ VĂN TUYÊN
TS. VŨ VĂN LONG

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Ở Việt Nam quá trình đô thị hóa đang diễn ra mạnh mẽ, làm thay đổi bộ mặt của đất nước, mang lại nhiều lợi ích cho người dân. Tuy nhiên, quá trình đô thị hóa không phải lúc nào cũng được người dân ủng hộ và trên thực tế nó đang đặt ra một số vấn đề bức thiết cho sự phát triển bền vững.

Đô thị hóa thực chất là sự mở rộng đô thị, tức là quá trình mở rộng đất cho đô thị, đất cho sản xuất nông nghiệp bị thu hẹp lại; các làng, xã trở thành phố phường... Người nông dân không còn hoặc còn ít đất hơn để sản xuất. Mất đất, họ khó khăn tìm nghề kiếm sống, khi vào đời họ chỉ quen sản xuất nông nghiệp, trình độ văn hóa thấp và sự thay đổi cách sống, lễ thói, phong tục tập quán... kéo theo nhiều hệ lụy.

Nhằm giúp bạn đọc và các nhà quản lý có thêm tài liệu nghiên cứu, tìm hiểu về vấn đề này, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật xuất bản cuốn sách ***Giải quyết quan hệ lợi ích kinh tế trong quá trình đô thị hóa ở nước ta hiện nay***, do TS. Đỗ Huy Hà chủ biên. Nội dung cuốn sách đi sâu phân tích một số khía cạnh về mặt lý luận, thực tiễn của vấn đề trên và qua việc khảo sát thực trạng đô thị hóa của một địa phương điển hình trong cả nước - Thủ đô Hà Nội,

nhóm tác giả đã đưa ra những giải pháp để giải quyết vấn đề mà cả xã hội đang quan tâm này.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách cùng bạn đọc.

Tháng 8-2013

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA - SỰ THẬT

Chương I

MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ GIẢI QUYẾT QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ, TẠO ĐỘNG LỰC PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI TRONG QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HÓA Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

I- VẤN ĐỀ LỢI ÍCH VÀ GIẢI QUYẾT QUAN HỆ LỢI ÍCH KINH TẾ, TẠO ĐỘNG LỰC PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI TRONG QUÁ TRÌNH ĐÔ THỊ HÓA Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

1. Quan niệm lợi ích kinh tế và giải quyết quan hệ lợi ích kinh tế với tư cách là động lực của các hoạt động kinh tế - xã hội

a) Quan niệm lợi ích và lợi ích kinh tế

Vấn đề lợi ích từ lâu đã thu hút sự quan tâm của nhiều nhà nghiên cứu ở các giai đoạn lịch sử khác nhau. Đã có rất nhiều quan niệm khác nhau bàn về lợi ích - quan hệ cơ bản nhất trong đời sống xã hội. Chủ nghĩa Mác - Lênin đã kế thừa những tinh hoa tư tưởng nhân loại

trong việc lý giải về vấn đề lợi ích, coi đó là hình thức biểu hiện của những quan hệ xã hội, quan hệ kinh tế trong những giai đoạn lịch sử nhất định. Ph. Ăngghen viết: "Những quan hệ kinh tế của một xã hội nhất định nào đó biểu hiện trước hết dưới hình thức lợi ích"¹. V.I. Lênin nhấn mạnh: Tìm nguồn gốc của những hiện tượng xã hội trong những quan hệ sản xuất và phải quy những hiện tượng ấy vào lợi ích của những giai cấp nhất định.

Ở Việt Nam, nhiều tác giả cũng nghiên cứu vấn đề lợi ích dưới góc độ tiếp cận khác nhau. Trên cơ sở kế thừa những quan niệm phong phú về lợi ích của nhiều công trình khác nhau, có thể khái quát một số nội dung cơ bản của phạm trù lợi ích như sau:

Thứ nhất, lợi ích là hiện tượng xã hội khách quan tồn tại trong đời sống xã hội, gắn liền với những chủ thể nhất định. Trong xã hội có đối kháng giai cấp, lợi ích cũng mang tính giai cấp và tính lịch sử cụ thể.

Thứ hai, cơ sở để hình thành lợi ích là nhu cầu. Đó là những đòi hỏi cần được đáp ứng của con người, của từng cá nhân, nhóm xã hội khác nhau hay của toàn xã hội. Nhu cầu chính là động lực thúc đẩy con người hành động. Khi nhu cầu được thỏa mãn nghĩa là lợi ích đã được thực hiện. Vì vậy, lợi ích là cái đáp ứng nhu cầu và nó chỉ có ý nghĩa khi lợi ích đặt trong quan hệ với nhu cầu. Trong mỗi quan hệ nhu cầu và lợi ích, nhu cầu quyết định lợi

---

1. C. Mác và Ph. Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, t.18, tr.376.

ích. Do đó, nhu cầu là cơ sở của lợi ích và ngược lại, lợi ích xuất phát từ nhu cầu, dựa trên nhu cầu, là sự thể hiện của nhu cầu.

Thứ ba, lợi ích của con người phong phú, đa dạng do tính phong phú của nhu cầu quy định. Có những nhu cầu vật chất hay nhu cầu văn hóa tinh thần, nhu cầu trước mắt hay nhu cầu lâu dài, nhu cầu tiêu dùng hay nhu cầu sản xuất... và theo đó là các loại lợi ích vật chất hay tinh thần, lợi ích trước mắt hay lợi ích lâu dài. Mặt khác, hoạt động của con người bao giờ cũng có mục đích. Trong các hoạt động thực tiễn vì sự tồn tại và phát triển của mình, con người có nhu cầu chung phải liên kết với nhau, những nhu cầu chung là cơ sở hình thành lợi ích chung. Ngoài những lợi ích chung, con người lại có những lợi ích riêng nảy sinh từ các nhu cầu trong mỗi hoàn cảnh cụ thể. Bên cạnh những nhu cầu chung của tập thể, xã hội, còn có nhu cầu riêng của cá nhân, những nhu cầu này hình thành nên lợi ích chung và lợi ích của mỗi cá nhân.

Từ đó, có thể quan niệm *lợi ích là hiện tượng xã hội khách quan gắn liền với những chủ thể xác định, được nảy sinh từ nhu cầu và nhằm thỏa mãn nhu cầu của con người trong những điều kiện kinh tế - xã hội nhất định.*

Trong quá trình hoạt động thực tiễn của con người có thể nảy sinh rất nhiều quan hệ lợi ích. Nếu phân chia theo lĩnh vực thì bao gồm: lợi ích kinh tế, lợi ích chính trị, lợi ích văn hóa, lợi ích xã hội, lợi ích quốc phòng, an ninh... hoặc có thể khái quát thành hai dạng lợi ích vật chất và

lợi ích tinh thần... Nếu phân chia theo phạm vi cấp độ có: lợi ích cá nhân, lợi ích nhóm, lợi ích tập thể, lợi ích xã hội... Phân chia theo thời gian có: lợi ích trước mắt, lợi ích lâu dài... Phân chia theo các khâu của quá trình tái sản xuất có: lợi ích người sản xuất, lợi ích người tiêu dùng, lợi ích nhà phân phối...

Trong hệ thống các lợi ích nói trên, lợi ích cơ bản và có ý nghĩa quyết định, đồng thời là cơ sở của các lợi ích khác chính là lợi ích kinh tế, bởi lẽ con người và xã hội muốn tồn tại, phát triển trước hết phải được thỏa mãn những nhu cầu vật chất thiết yếu do các hoạt động kinh tế, lao động sản xuất vật chất tạo ra; từ đây lại nảy sinh ra các nhu cầu tiếp theo và khả năng thỏa mãn nó thông qua sự phát triển của sản xuất vật chất. Từ các góc độ tiếp cận lợi ích như trên, có thể thấy: *lợi ích kinh tế là những quan hệ kinh tế phản ánh những nhu cầu, động cơ khách quan về sự hoạt động của các chủ thể khi tham gia vào các hoạt động kinh tế - xã hội và do hệ thống quan hệ sản xuất quyết định.*

b) Giải quyết quan hệ lợi ích kinh tế với tư cách là động lực của các hoạt động kinh tế - xã hội

Quy luật phổ biến của phép biện chứng duy vật chỉ rõ, sự thống nhất và đấu tranh của các mặt đối lập là nguồn gốc, động lực của sự vận động, phát triển của mọi sự vật. Vì vậy, vai trò động lực của lợi ích kinh tế cần được xem xét trong quá trình vận động, phát triển của nền sản xuất xã hội. Nói tới động lực của nền sản xuất xã hội, trước hết